

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут економіки та управління
Факультет менеджменту
Кафедра економіки підприємств

ЕКОНОМІКА ВИРОБНИЦТВА

Методичні рекомендації
для виконання курсової роботи
для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «магістр»
спеціальності 073«Менеджмент»
денної та заочної форм навчання

Миколаїв
2018

УДК 338.4
Е45

Друкується за рішенням науково-методичної комісії факультету менеджменту Миколаївського національного аграрного університету від 14.03.2018 р., протокол № 8.

Укладачі:

О. І. Котикова - д-р екон.наук, професор, завідувач кафедри економіки підприємств Миколаївського національного аграрного університету;

О. А. Горобченко – канд.екон.наук, доцент кафедри економіки підприємств Миколаївського національного аграрного університету.

Рецензенти:

І. В. Клочан–д-р екон.наук, доцент кафедри економічної кібернетики і математичного моделювання факультету менеджменту Миколаївського національного аграрного університету;

Т. В. Стройко –д-р екон.наук, професор, завідувач кафедри економіки та міжнародних відносин Миколаївського національного університету ім. В. О. Сухомлинського.

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Загальні положення	5
2. Організація виконання курсової роботи	8
3. Вимоги до виконання та оформлення курсової роботи	9
4. Тематика курсових робіт	24
5. Методичні пояснення для виконання окремих тем курсової роботи	28
Додаток А. Зразок оформлення титульної сторінки	36
Додаток Б. Зразок оформлення змісту	37
Додаток В. Приклади оформлення бібліографічного опису у списку використаних джерел	38
Перелік рекомендованих джерел	42

ВСТУП

Методичні рекомендації розроблені відповідно до вимог кваліфікаційної характеристики магістрів спеціальності 073 «Менеджмент» галузі знань 07 – «Управління та адміністрування». Призначення методичних рекомендацій становить надання допомоги здобувачам вищої освіти у підготовці курсової роботи згідно з чинними стандартами України.

Методичні рекомендації містять основні вимоги щодо змісту та оформлення, організації виконання, порядку захисту і оцінювання курсової роботи.

Письмова робота, що виконується випускником рівня підготовки «магістр», є кваліфікаційною роботою, яка дає змогу виявити рівень засвоєння ним теоретичних знань та практичної підготовки, здатність до самостійної роботи за обраною спеціальністю.

Курсова робота має виконуватись на матеріалах реально функціонуючого об'єкта дослідження.

1.ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Курсова робота– це оформлена здобувачем вищої освіти звітна документація (у виді пояснювальної записки і графічного матеріалу), що містить як рішення питань діяльності підприємства, так і детальне рішення поставленої відособленої задачі (спеціальна частина), що має загальну структуру, зміст і встановлену послідовність виконання.

Робота виконується здобувачем вищої освіти на конкретному підприємстві, в організації виробничого профілю та являє собою розробку конкретних пропозицій щодо удосконалення виробничої діяльності на цьому підприємстві, вибір та обґрунтування більш ефективної організаційної структури управління, розробку більш досконалих технологій, розробку та впровадження плану заходів по перебудові виробництва, удосконаленню діяльності підприємства та підвищенню її ефективності, удосконаленню системи менеджменту на підприємстві.

Курсова робота передбачає теоретичні дослідження загального стану планування, нормування, організації виробництва, систем управління, організації та ефективності діяльності, які здобувач вищої освіти робить на основі практичного матеріалу діяльності підприємства чи організації, а також матеріалів наукових статей, доповідей, монографій. Курсова робота передбачає узагальнення виявлених тенденцій, прогнозування майбутнього стану об'єкта дослідження та розробку рекомендацій щодо підвищення ефективності функціонування системи менеджменту і їх економічне забезпечення (обґрунтування).

Метою курсової роботи є глибоке осмислення професійної проблеми; комплексне оволодіння матеріалом і методами самостійного дослідження та послідовного викладення; практичне застосування теоретичних знань для вирішення конкретних завдань щодо вдосконалення виробничої діяльності.

Виходячи з мети курсової роботи, *основними її* задачамиє:

- ✓ обґрунтування актуальності і значущості роботи на сучасному етапі розвитку економіки;

- ✓ теоретичне дослідження стану заданої проблеми або задачі з позиції економічної науки та сучасних тенденцій в менеджменті, розкриття суті економічних категорій, явищ;

- ✓ економічний аналіз стану об'єкта дослідження за певний період, визначення динаміки зміни економічних показників об'єкта дослідження, їх тенденцій на перспективу, а також проблем, що вимагають вирішення або вдосконалення;

- ✓ закріплення навичок володіння сучасною методикою і технікою рішення практичних задач або питань, поставлених в курсовій роботі;

- ✓ розробка методичних положень, вказівок по вдосконаленню організації, плануванню і економічному стимулюванню діяльності підприємства;

- ✓ розробка рекомендацій і пропозицій практичного характеру (самостійно або по завданню підприємства), з обґрунтуваннями і розрахунками їхньої економічної ефективності;

- ✓ узагальнення отриманих внаслідок проведених досліджень матеріалів і формування висновків.

У процесі виконання курсової роботи здобувач вищої освіти, відповідно до кваліфікаційних вимог, повинен виявити:

- ✓ вміння відбирати, систематизувати та обробляти інформацію відповідно до цілей дослідження;

- ✓ знання загальнотеоретичних, загальноекономічних, професійно орієнтованих і спеціальних дисциплін, які розкривають теоретичні основи та практичні питання управління підприємством;

- ✓ вміння визначити основні напрямки щодо вдосконалення управління реальним досліджуваним об'єктом, розробляти наукові висновки і конкретні пропозиції щодо підвищення ефективності виробничої діяльності підприємства;

✓ вміння використовувати причинно-наслідкові зв'язки процесів та явищ у прикладній галузі.

Курсова робота повинна мати логічний, доказовий, аргументований характер і відповідати таким *вимогам*:

- ✓ містити повний всебічний аналіз досліджуваної проблеми;
- ✓ містити елементи самостійного дослідження, розрахунки, виконані на ЕОМ;
- ✓ містити обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення діяльності на досліджуваному об'єкті;
- ✓ бути належним чином оформленою;
- ✓ мати всі необхідні супровідні документи;
- ✓ бути виконаною і поданою на кафедру в термін, передбачений графіком навчального процесу.

Курсова робота, яка не відповідає вимогам щодо змісту та оформлення, написана без дотримання затвердженого плану, не містить матеріалів конкретного дослідження проблеми на реальному підприємстві, обґрунтованих пропозицій до захисту не допускається.

Курсова робота окремо оцінюється за зміст 36-60 балів та за захист 24-40 балів.

Шкала оцінювання курсової роботи здобувачів вищої освіти

Сума балів за зміст і за захист	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 - 100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
64-74	D	задовільно
60-63	E	
35- 59	FX	незадовільно з можливістю повторного захисту
0-34	F	незадовільно з обов'язковою ретельною доробкою роботи і повторним захистом

2. ОРГАНІЗАЦІЯ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Основні етапи виконання курсової роботи:

1. Вибір теми та об'єкта дослідження, затвердження теми.
2. Опрацювання літературних та інтернет джерел, складання плану курсової роботи.
3. Збирання фактичного матеріалу про об'єкт дослідження.
4. Обробка, аналіз та систематизація фактичного матеріалу із застосуванням ПЕОМ.
5. Апробація матеріалів дослідження (доповідь на студентській науковій конференції).
6. Написання та оформлення курсової роботи.
7. Подання курсової роботи на кафедру та її реєстрація.
8. Рецензування курсової роботи викладачем.
9. Захист курсової роботи.

Термін подання курсової роботи на кафедру – за 10 днів до залікового тижня.

3. ВИМОГИ ДОВИКОНАННЯ ТА ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

2.1. Загальні вимоги. Курсову роботу друкують за допомогою принтера на одному боці аркуша формату А4 (210×297 мм). Текст необхідно готувати за допомогою текстового редактора Microsoft Word, шрифт тексту – TimesNewRoman Cyr, через полуторний інтервал, розмір – 14pt. Шрифт друку повинен бути чітким. На кожній сторінці текст необхідно друкувати, залишаючи поля таких розмірів: ліве – не менше 20 мм, праве – не менше 10 мм, верхнє – не менше 20 мм, нижнє – не менше 20 мм. Будь-які скорочення слів в роботі не допускаються, крім загальноприйнятих: грн, млн, тис., кг, ц, т, га, м, л та інші. Щільність тексту повинна бути однаковою, букви або цифри – чіткими. Описки і неточності, які виявилися в процесі написання роботи, можна виправляти підчищенням або зафарбуванням білою фарбою і нанесенням на тому ж місці або між рядками виправленого тексту.

Текст основної частини роботи поділяють на розділи та підрозділи.

Структура курсової роботи з дисципліни «Економіка виробництва»:

1. Титульний аркуш (*див. додаток А*)
2. Зміст (*див. додаток Б*)
3. Анотація (на українській мові)
4. Вступ
5. Розділ 1 (*теоретичний*)
6. Розділ 2 (*аналітичний*)
7. Розділ 3 (*спеціальний або рекомендаційний*)
8. Висновки
9. Список використаних джерел
10. Додатки

Заголовки структурних частин роботи “Зміст”, “Вступ”, “Розділ”, “Висновки”, “Додатки”, “Список використаних джерел”, друкують

симетрично до тексту великими літерами. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу в розрядці у підбір до тексту. В кінці заголовка, надрукованого в підбір до тексту, ставиться крапка.

Відстань між заголовком (за винятком заголовка пункту) та текстом повинна дорівнювати 3-4 інтервалам (9-14 мм).

2.2. Нумерація. Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, рисунків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знаку №.

Першою сторінкою роботи є титульний аркуш (додаток А), який включають до загальної нумерації сторінок. На титульному аркуші номер сторінки не ставлять, на наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому куті без крапки в кінці.

“Зміст”, “Вступ”, “Висновки”, “Список використаних джерел” не мають порядкового номера. Номер розділу ставлять після слова “Розділ”, після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка дається заголовок розділу.

Підрозділ нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номеру підрозділу, між якими ставлять крапку. В кінці номера підрозділу повинна стояти крапка, наприклад: “2.3.” (третій підрозділ другого розділу). Потім у тому ж рядку йде заголовок підрозділу.

Ілюстрації (фотографії, креслення, схеми, графіки, карти) і таблиці необхідно подавати в проекті безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації і таблиці, які розміщені на окремих сторінках роботи, включають до загальної нумерації сторінок.

Ілюстрації позначають словом “Рис.” і нумерують послідовно в межах розділу, за виключенням ілюстрацій, поданих у додатках.

Номер ілюстрації повинен складатися із номеру розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка. Наприклад: “Рис.1.2”

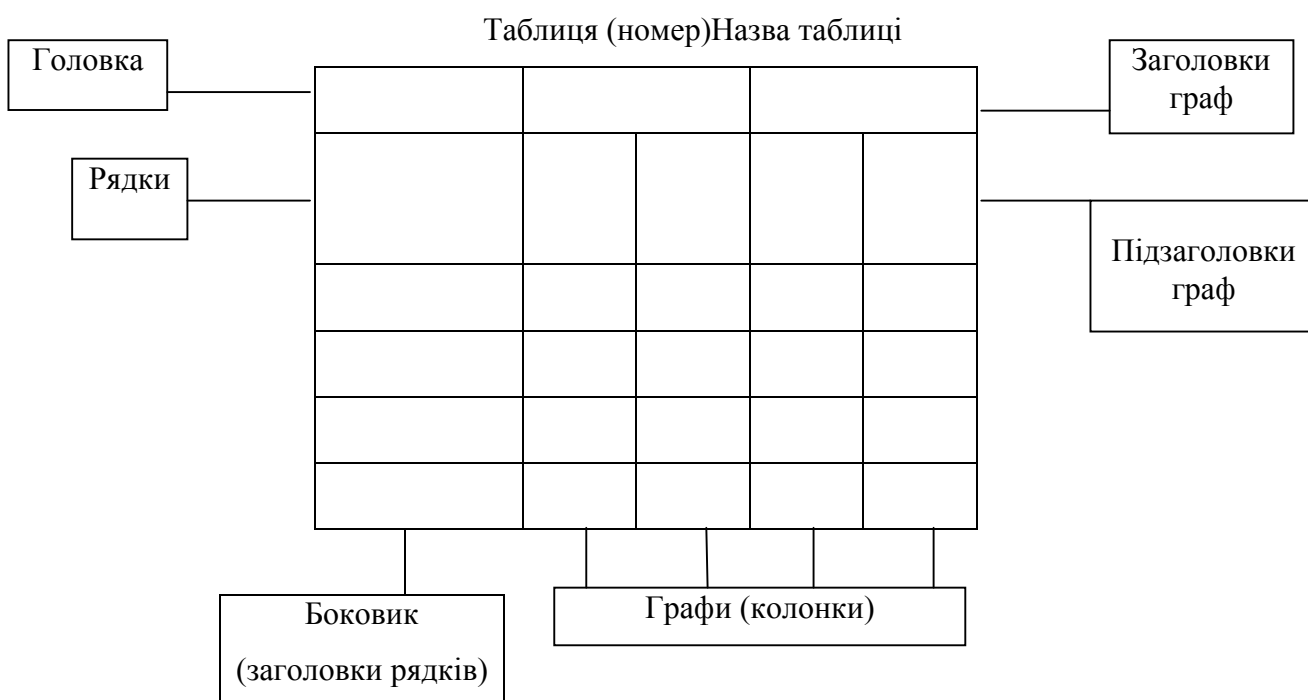
(другий рисунок першого розділу). Номер ілюстрації, її назва і пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією.

Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) в межах розділу. В правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують надпис “Таблиця” із зазначенням її номера. Номер таблиці повинен складатися з номеру розділу і порядкового номеру таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад:

“Таблиця 1.2” (друга таблиця першого розділу).

В разі, якщо таблиця не розміщується на одній сторінці і при перенесенні частини її на інший аркуш (сторінку) слово “Таблиця” і номер її вказують один раз над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть слова “Продовж. табл.” і вказують номер таблиці, наприклад: “Продовж. табл. 1.2”. Формули в роботі (якщо їх більше однієї) нумерують у межах розділу, як ілюстрації та таблиці. Номери формул пишуть біля правого берега аркуша на рівні відповідної формули в круглих дужках, наприклад: (1.1) (перша формула першого розділу).

2.3. Таблиці. Цифровий матеріал, як правило, повинен оформлятися у вигляді таблиць. Приклад побудови таблиці:

Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею і друкують симетрично до розміщення таблиці. Назву і слово таблиця починають з великої літери. Назву не підкреслюють і не наводять жирним шрифтом.

Заголовки граф повинні починатися з великих літер, підзаголовки – з маленьких, якщо вони складають одне речення із заголовком, і з великих якщо вони є самостійними. Висота рядків повинна бути не меншою 8 мм. Графу з порядковим номером рядків до таблиці включати не треба.

Таблицю розміщують після першого згадування про неї в тексті таким чином, щоб її можна було читати без повороту аркуша або з поворотом, але за годинниковою стрілкою.

2.4. Формули. Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів треба подавати безпосередньо під формулою в тій послідовності, в якій вони наведені у формулі. Значення кожного символу і числового коефіцієнта треба подавати з нового рядка. Перший рядок пояснення починають зі слова “де” без двокрапки.

Рівняння і формули треба виділяти з тексту вільними рядками. Вище і нижче кожної формули потрібно залишати не менше одного вільного рядка. Якщо рівняння не вміщується в один рядок, його слід перенести після знака рівності (=), або після знаків (+), мінус (-), множення.

Нумерувати слід лише ті формули, на які є посилання в наступному тексті. Інші нумерувати не рекомендується.

Порядкові номери позначають арабськими цифрами в круглих дужках біля правого поля сторінки без крапок від формули до її номера.

2.5. Загальні правила посилання на використані джерела. При написанні роботи здобувач вищої освіти повинен давати посилання на джерела, матеріали або окремі результати з яких наводяться в роботі. Посилатися слід на останні видання публікацій.

Якщо використовують матеріали джерел з великою кількістю сторінок, тоді в посиланні необхідно точно вказати і номера сторінок, таблиць, ілюстрацій, формул з джерела, на яке є посилання в роботі, поряд з номером джерела у списку використаної літератури, який складає здобувач вищої освіти, наприклад [10, с.40-60].

Посилання на ілюстрації роботи вказують порядковим номером ілюстрації, наприклад, «рис.(2.1)». Посилання на формули роботи вказують порядковим номером формули в дужках, наприклад «...у формул (2.1)». На всі таблиці повинні бути посилання в тексті, при цьому слово “таблиця” в тексті пишуть скорочено, наприклад: «... в табл. 1.2». У повторних посиленнях на таблиці та ілюстрації треба вказувати скорочено слово “дивись”, наприклад: «... див.табл. 1.2».

2.6. Додатки. Додатки оформлюють як продовження курсового проекту на наступних його сторінках, розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті роботи.

Кожний додаток повинен починатися з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок у горі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої пишуться слово “Додаток ___” і велика літера, що позначає додаток.

Додатки слід позначити послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь. Наприклад, додаток А, додаток Б і т.д. Один додаток позначається як Додаток А.

При оформленні додатків окремою частиною на титульному аркуші під назвою роботи друкують великими літерами слово « ДОДАТОК».

2.7. Оформлення списку використаних джерел. Список використаних джерел слід розміщувати одним із таких способів: у порядку появи посилань у тексті (найбільш зручний для користування), в алфавітному порядку

прізвищ перших авторів або заголовків, у хронологічному порядку. Відомості про джерела, які включені до списку джерел, необхідно давати згідно з вимогами міжнародних і державного стандартів з обов'язковим наведенням назв праць. Приклади оформлення бібліографічного опису у списку використаних джерел наведено у *додатку Б*.

2.8. Структура роботи за обсягом:

1. Титульний аркуш – 1 сторінка
2. Зміст – 1 сторінка
3. Анотація – 1 сторінка
4. Вступ– 2-3 сторінки
5. Розділ 1 –10-15 сторінок
6. Розділ 2– 15-20 сторінок
7. Розділ 3–13-18 сторінок
8. Висновки–3-4 сторінки
9. Список використаних джерел– 2-4 сторінки
10. Додатки

Загальний обсяг курсової роботи з дисципліни «Економіка виробництва»
47-65 сторінок друкованого тексту.

ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИНИХ ЧАСТИН КУРСОВОЇ РОБОТИ

АНОТАЦІЯ

Кириленко О.І. Економіка виробництва технічних культур та шляхи її підвищення в сільгосп підприємствах Арбузинського району. – Друкована праця. – 2018

Зміст анотації (1 сторінка державною мовою)

Ключові слова: (5-10 слів державною мовою)

Зміст та обсяг вступу

Головним завданням вступної частини (вступу) є обґрунтування актуальності і практичної значущості обраної теми курсової роботи, особливостей постановки і вирішення питань щодо конкретних умов дослідження. В цій частині слід, спираючись на план:

✓ дати загальну характеристику проблеми, що відповідає темі курсової роботи;

✓ визначити основні питання, що підлягають розгляду, їх теоретичне, практичне, господарське, економічне значення;

✓ чітко визначити предмет, об'єкт дослідження і подати коротку інформацію про нього;

✓ зазначити використовувані методи та інформаційні джерела дослідження, що може робитися за допомогою таких, наприклад, формулювань:

- «У роботі використано методи дослідження»
- «Інформаційною базою слугували вітчизняні та закордонні видання, матеріали преси та фактичні дані щодо діяльності...(об'єкт)»;

✓ сформулювати мету та завдання, що мають бути вирішені у процесі курсової роботи.

Обсяг вступу не має перевищувати 2-3 сторінки.

Зміст та обсяг першої глави (теоретичної)

Перша глава (теоретична) може складатися із декількох підрозділів, що містять суть проблеми, значення, класифікаційні характеристики, теоретичне обґрунтування предмета дослідження, виходячи з сучасного стану науки і техніки. Теоретичне обґрунтування повинне містити:

- ✓ основні теоретичні положення, які визначають суть проблеми (формулювання основних визначень та понять проблеми);
- ✓ розкриття значення проблеми в вирішенні питання підвищення ефективності господарювання чи в вирішенні екологічних питань;
- ✓ оцінку наукового стану розробки проблеми та практичного досвіду її реалізації (в світі, в Україні);
- ✓ аналіз точок зору на проблему різних вчених та порівняння цих точок зору; виявлення переваги та недоліків окремих думок, сфери їх застосування;
- ✓ аналіз сутності еколого-економічних аспектів діяльності підприємства;
- ✓ формулювання висновку про доцільність та актуальність проектування;
- ✓ обґрунтування вибору методичних підходів щодо визначення кількісних оцінок впливу факторів, які пов'язані з природоохоронною діяльністю підприємства, ефективністю управління основними параметрами цієї діяльності, з прогнозуванням значень показників у майбутньому періоді тощо;
- ✓ обґрунтування методики розрахунку чи обчислення економічних та інших показників, які підлягають дослідженню в проекті.

Ця глава носить загальнотеоретичний та методологічний характер. В ній на основі аналізу наукових праць учених економістів та екологів відображається соціально-економічна сутність проблеми, її значення в пошуку шляхів поліпшення ефективності управління виробничою діяльністю. Використання інформаційних джерел супроводжуватись

вказівками на їх джерела. Це робиться в квадратних дужках. Чітко визначені теоретичні аспекти дають змогу перейти в наступних главах до конкретного аналітичного обґрунтування, діагностування економічного стану підприємства під кутом зору обраної теми кусової роботи, формулювання відповідних висновків і пропозицій щодо удосконалення управління.

Багато ілюструвати текст графічними матеріалами - схемами, графіками, діаграмами тощо.

Обсяг першої глави не повинен перевищувати 20-25% загального обсягу курсової роботи.

Зміст та обсяг другої глави (аналітичної)

Друга глава (аналітична) може складатися із декількох підрозділів. Глава, забезпечуючи логічну послідовність дослідження, має стати перехідною до наступної третьої глави і поєднати набуті теоретичні знання та вміння використовувати обрані методи і певне методичне забезпечення.

Назва другої глави може бути:

✓ «Економічна характеристика ... (предмет дослідження) на...(об'єкт дослідження)».

✓ Сучасний стан (предмет дослідження) на(об'єкт дослідження).

У другій главі здійснюється техніко- та економічний аналіз підсумків господарської діяльності підприємства в розрізі обраної теми. Наводиться опис, характеристика сучасного стану досліджуваної проблеми на об'єкті дослідження, здійснюється діагностування діяльності підприємства, ґрунтовний аналіз із використанням накопиченого фактичного матеріалу та залученням усіх теоретичних знань, певного методичного інструментарію.

Кожен структурний елемент глави, що присвячений окремому предмету аналізу, містить співвідношення теорії та практики: того, як повинно бути (виходячи з теоретичного обґрунтування), та прикладів з практики досліджуваного підприємства (як є зараз, сучасний стан). Результатом дослідження є критичний аналіз.

Коло аналітичних показників, період аналізу, його методи та форми погоджуються з викладачем. Усі аналітичні розрахунки, таблиці, графіки, діаграми мають супроводжуватися тлумаченнями та висновками, які дозволяють визначити сутність управлінських процесів, що спостерігаються в організації, їх особливості, тенденції, створити базу для виявлення невикористаних резервів. Якщо можливо, текст слід ілюструвати дійсними документами (які можна віднести до додатків) та обов'язково супроводжувати їх стислим коментарем.

Відповідно до досліджуваної проблеми друга глава курсової роботи може мати таку *структура та зміст*:

- ✓ природно-економічна характеристика об'єкта дослідження;
- ✓ аналіз та техніко-економічна оцінка результатів господарської діяльності об'єкта дослідження;
- ✓ спеціальний аналіз економічних показників об'єкта дослідження в відповідності до теми;
- ✓ аналіз існуючої системи управління підприємством, підрозділом чи конкретною функцією;
- ✓ аналіз стану виробництва продукції на підприємстві.

Джерелом інформації є планові і фактичні показники господарської та природоохоронної діяльності, статистична та бухгалтерська звітність, накази, розпорядження, довідкові, інструктивні та інші матеріали, якими користуються в своїй роботі екологічна, планово-економічна і фінансові служби підприємства. Поряд з цим аналітичну інформаційну базу складають також результати спостережень, опитувань, обстежень та інших методів збирання первинної інформації, які використовує студент під час переддипломної практики.

Всі інформаційні джерела повинні бути достовірними. Найбільш показові аналітичні матеріали слід включити до ілюстративних матеріалів дипломної роботи.

Перелік форм звітності підприємств:

1. Статистика сільського господарства

1. Посівні площі сільськогосподарських культур під урожай 20 __ року, 4-сг;
2. Сівба та збирання врожаю сільськогосподарських культур, проведення інших польових робіт на " __ " _____ 20__ року, 37-сг;
3. Внесення мінеральних, органічних добрив, гіпсування та вапнування ґрунтів під урожай 20__ року, 9-б-сг;
4. Баланс сільськогосподарської продукції за 20__ рік, 16-сг;
5. Стан тваринництва на " __ " _____ 20 __ року, 24-сг;
6. Стан тваринництва за 20__ р., 24-сг;
7. Підсумки збору врожаю сільськогосподарських культур, плодів, ягід та винограду на 1 грудня 20 __ року, 29-сг;
8. Збір урожаю сільськогосподарських культур на 1 грудня 20__ року з политих зрошуваних земель, з осушених земель, 29-сг (меліорація);
9. Основні економічні показники роботи сільськогосподарських підприємств за 20 __ рік, 50-сг;
10. Посівні площі сільськогосподарських культур у домашніх господарствах на території сільської ради під урожай 20 __ року, 4-сільрада;
11. Окремі показники розвитку сільських, селищних, міських рад у галузі сільського господарства на 1 січня 20 __ року, 6-сільрада;
12. Наявність сільськогосподарської техніки в сільськогосподарських підприємствах у 20 __ році, 10-мех;
13. Основні показники господарської діяльності фермерського господарства за 20__ рік, 2-ферм;
14. Надходження цукрових буряків на переробні підприємства за січень-_____ 20__ року. 4-заг;
15. Надходження худоби та птиці на переробні підприємства за січень - _____ 20__ року, 11-заг;

16. Надходження молока на переробні підприємства за січень - _____ 20__ року, 13-заг;

17. Переробка винограду на виноматеріали на 1 грудня 20__ року, 1-виноград;

18. Реалізація сільськогосподарської продукції за січень-_____ 20__ року, 21-заг (місячна);

19. Реалізація сільськогосподарської продукції за 20__ року, 21-заг (річна);

20. Наявність і надходження зернових та олійних культур на "___" _____ 20__ року, 1-зерно (місячна);

21. Наявність і надходження зернових та олійних культур на "___" _____ 20__ року, 1-зерно (піврічна);

22. Запитальник базового інтерв'ю, 01-СГН;

23. Запитальник щомісячного інтерв'ю, 02-СГН;

2. Статистика рибного господарства

1. Вилов риби, добування інших водних живих ресурсів за 20__ р., 1-риба (річна);

2. Вилов риби, добування інших водних живих ресурсів за січень - _____ 20__ року, 1-риба (місячна);

3. *Статистична інформація та публікації з офіційних сайтів* : Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>; <http://www.mk.ukrstat.gov.ua/> тощо.

Обсяг другої глави –у межах 30-35% загального обсягу курсової роботи.

Зміст та обсяг третьої глави (спеціальної або рекомендаційної)

Третя глава (спеціальна або рекомендаційна) має завданням розробку конкретних рекомендацій, пропозицій, моделей управління параметрами розвитку, діяльності організації на базі основних теоретичних положень, методичних підходів, методичного забезпечення, що викладені у першій главі, а також висновків проведеного у другій главі аналізу.

Назва розділу формулюється на основі обраної теми курсової роботи.

Наприклад :

✓ Удосконалення (предмет дослідження) на (об'єкт дослідження).

✓ Шляхи вдосконалення (предмет дослідження) на (об'єкт дослідження).

Зі змістом третя глава має бути розрахунково-методичним розділом роботи, в якому подається розгорнута характеристика пропозицій здобувача вищої освіти відповідно до науково-практичного вирішення досліджуваної проблеми. Кожна з детальних пропозицій щодо вдосконалення виробничої діяльності організації, по-перше, базується на теоретичному дослідженні, здійсненому в главі 1, та, по-друге, є безпосереднім наслідком висновків з аналізу, який проведено у главі 2. Запропоновані удосконалення обґрунтовуються, відштовхуючись від виявлених проблем та недоліків, та мають містити розгорнуте розрахунково-кількісне обґрунтування. Пропозиції здобувачів вищої освіти повинні відповідати критеріям оптимальності, цільової ефективності та практичної втіленості. У розрахунках для обґрунтування пропозицій є можливим використання ПЕОМ.

У третій главі можуть використовуватися такі формулювання:

✓ «Як свідчить аналіз, проведений у п. 2.1., у... існує такий істотний недолік, як... Для успішного подальшого розвитку... можна запропонувати...»

✓ «З метою... можна запровадити...»

Здобувач вищої освіти демонструє свою освіченість та менеджерський світогляд висунуттям найсміливіших пропозицій, виходячи з найсучаснішого досвіду відомих фірм світу. Але у випадку нездійсненості подібної пропозиції для сучасного стану об'єкта дослідження, це потребує обов'язкового пояснення (відсутністю коштів, недосконалістю законодавства, невідповідністю кадрів, інфляцією, економічною нестабільністю тощо). Тобто здобувач повинен демонструвати знання

проблем реального об'єкта. В залежності від напрямку дослідження рішення, що приймаються у спеціальній частині курсової роботи можуть бути проектними, технологічними або науково-дослідними. Третя глава може мати таку *структуру та зміст*:

- ✓ пропозиції щодо вибору оптимальних рішень по зниженню негативного впливу підприємства на навколишнє природне середовище;

- ✓ рекомендації щодо удосконалення системи управління виробництвом, або окремими функціями;

- ✓ рекомендації (пропозиції) щодо удосконалення системи менеджменту на підприємстві;

- ✓ економіко-фінансове обґрунтування запропонованих управлінських і технічних рішень;

- ✓ план заходів, що пропонується для вирішення поставлених в курсовій роботі задач.

Обсяг третьої глави може становити до 30% від загального обсягу роботи.

Зміст та обсяг висновків

Висновки, що наводяться в окремому розділі роботи, є стислим викладанням підсумків вирішених задач. У цьому розділі коротко наводяться найбільш важливі теоретичні положення, які містять формулювання розв'язаної проблеми, оцінка результатів дослідження з точки зору відповідності до мети курсової роботи та поставлених у вступі завдань. Також визначаються пропозиції щодо удосконалення досліджуваного напрямку діяльності організації, які було детально обґрунтовано у третьому розділі. У висновках не можуть з'явитися пропозиції, які не було розглянуто у третьому розділі.

Обсяг висновків не має перевищувати 3-4 сторінки.

Зміст та обсяг списку використаних джерел

Перелік посилань, що наводяться в окремому розділі курсової роботи, може містити такі інформаційні джерела:

- ✓ закони України (у хронологічній послідовності);
- ✓ укази Президента, постанови уряду (у хронологічній послідовності);
- ✓ директивні матеріали міністерств (у хронологічній послідовності);
- ✓ монографії, брошури, підручники (абетковий порядок);
- ✓ статті із журналів (абетковий порядок);
- ✓ інструктивні, нормативні та інші матеріали, що використовуються підприємством (абетковий порядок).
- ✓ іншомовні джерела.

Перелік усіх використаних джерел інформації необхідно розміщувати в порядку посилань на них у тексті. Перелік посилань може містити до 35-40 назв. Посилання на них мають наводитись у вигляді порядкового номеру за списком джерел у квадратних дужках (наприклад, [19]).

Зміст та обсяг додатків

Додатки до курсової роботи мають містити інформаційні матеріали, що становлять базу аналітичних досліджень згідно з обраною темою, і розміщуються на останніх сторінках. Кожен із них має бути пронумерований (у правому верхньому кутку), на кожен повинно бути посилання в тексті.

Крім того, у додатки доцільно включати допоміжний матеріал, потрібний для повноти сприйняття дипломного проекту (роботи):

- ✓ реальні документи підприємства;
- ✓ проміжні математичні доведення, формули, розрахунки;
- ✓ таблиці допоміжних цифрових даних;
- ✓ інструкції, методики, опис алгоритмів і програм вирішення задач на ЕОМ, що розроблені в процесі виконання дипломної роботи;
- ✓ ілюстрації допоміжного характеру.

3. ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ

Темою курсової роботи має бути одна з актуальних проблем сучасного менеджменту, яка відображає потреби виробничої сфери та водночас відповідає задачам та умінням, набутим здобувачами вищої освіти під час навчання і вивчення дисципліни «Економіка виробництва».

Тема курсової роботи повинна бути актуальною і конкретною, відповідати сучасним вимогам теорії і практики ринкової економіки, мати практичне значення.

Наведена нижче тематика курсових робіт охоплює майже всі розділи робочої програми навчальної дисципліни «Економіка виробництва».

Здобувачеві вищої освіти надається право самостійно обрати тему роботи згідно з тематикою, що затверджена кафедрою.

Список рекомендованих кафедрою тем курсових робіт

1. Функціонування та удосконалення управління виробничою структурою сільськогосподарського підприємства.

2. Економічна характеристика аграрної продукції підприємства та шляхи підвищення її якості.

3. Організаційно – виробниче забезпечення підвищення якості та конкурентоспроможності продукції рослинництва в сільськогосподарському підприємстві.

4. Організаційно – виробниче забезпечення підвищення якості та конкурентоспроможності продукції тваринництва у сільськогосподарському підприємстві.

5. Організаційно – виробниче забезпечення підвищення якості та конкурентоспроможності продукції (за видами) в сільськогосподарському підприємстві.

6. Ресурсний потенціал та ефективність його використання у виробничій діяльності аграрного підприємства.

7. Основні виробничі фонди та шляхи підвищення економічної ефективності їх використання в сільськогосподарському підприємстві.

8. Оборотні засоби та шляхи підвищення економічної ефективності їх використання у виробничій діяльності аграрного підприємства.

9. Продуктивність праці та шляхи її покращення у виробничій діяльності аграрного підприємства.

10. Економіка та удосконалення управління майновими ресурсами в сільськогосподарському підприємстві.

11. Економічна оцінка та підвищення ефективності виробничих інвестицій в ринкових умовах.

12. Організація та удосконалення управління виробничою собівартістю в сільськогосподарському підприємстві.

13. Витрати виробництва та собівартість продукції сільгоспвиробництва у аграрному підприємстві.

14. Економічні результати виробничої діяльності аграрного підприємства та шляхи їх покращення.

15. Економіка та ефективність виробництва аграрної продукції сільськогосподарського підприємства.

16. Економіка та ефективність виробництва продукції тваринництва сільськогосподарського підприємства.

17. Економіка та ефективність виробництва продукції рослинництва сільськогосподарського підприємства.

18. Економіка та ефективність виробництва зернових культур у сільськогосподарському підприємстві.

19. Економіка та ефективність виробництва пшениці (озимої і ярої) у сільськогосподарському підприємстві.

20. Економіка та ефективність виробництва ячменю (озимого і ярого) у сільськогосподарському підприємстві.

21. Економіка та ефективність виробництва овочевих культур у сільськогосподарському підприємстві.

22. Економіка та ефективність виробництва технічних культур у сільськогосподарському підприємстві.

23. Економіка та ефективність виробництва соняшнику у сільськогосподарському підприємстві.

24. Економіка та ефективність виробництва ріпаку у сільськогосподарському підприємстві.

25. Економіка та ефективність виробництва винограду у сільськогосподарському підприємстві.

26. Економіка та ефективність виробництва плодів та ягід у сільськогосподарському підприємстві.

27. Економіка та ефективність виробництва продукції скотарства у сільськогосподарському підприємстві.

28. Економіка та ефективність виробництва продукції свинарства у сільськогосподарському підприємстві.

29. Економіка та ефективність виробництва продукції птахівництва у сільськогосподарському підприємстві.

30. Економіка та ефективність виробництва продукції вівчарства у сільськогосподарському підприємстві.

31. Економіка та ефективність виробництва вовни у сільськогосподарському підприємстві.

32. Економіка та ефективність виробництва молока у сільськогосподарському підприємстві.

33. Економічна ефективність окремих нововведень при виробництві продукції рослинництва та шляхи її підвищення.

34. Економічна ефективність окремих нововведень при виробництві продукції тваринництва та шляхи її підвищення.

35. Економіка та удосконалення виробництва органічної продукції в сільгосп підприємствах _____ району (області).

Здобувач вищої освіти, за погодженням із керівником, може запропонувати свою тему дослідження за умов відповідного обґрунтування доцільності її розробки (відповідно до попередньої власної науково-дослідницької роботи, до місця роботи, можливостей отримання необхідної інформації на об'єкті дослідження). Крім того, курсові роботи можуть виконуватися за тематикою, яку замовлятимуть державні установи, підприємства та підприємницькі структури, що уклали із закладом освіти контракти на навчання здобувачів або договори про співпрацю та співробітництво.

Одночасно із вибором теми здобувач вищої освіти зобов'язаний визначити *об'єкт дослідження*, на матеріалах якого буде виконуватися робота. Це повинно бути підприємство будь-якої форми власності, яке є юридичною особою і має самостійну звітність. Діяльність цього підприємства повинна створювати можливість інформаційного забезпечення дослідження обраної проблеми.

Об'єктом дослідження можуть бути виробничо-господарська діяльність в досліджуваному господарстві, організації агропромислового комплексу будь-якої форми власності, яка є юридичною особою, має самостійну звітність або виробничо-господарська діяльність господарств, організації агропромислового комплексу будь-якої форми власності певного адміністративного району, які є юридичною особою та мають самостійну звітність.

4. МЕТОДИЧНІ ПОЯСНЕННЯ ДО ВИКОНАННЯ ОКРЕМИХ ТЕМ КУРСОВОЇ РОБОТИ

ТЕМА

Економіка та ефективність виробництва зернових культур у сільськогосподарському підприємстві

РОЗДІЛ 1

НАУКОВІ ОСНОВИ ЕКОНОМІКИ ВИРОБНИЦТВА _____ (ВИД ПРОДУКЦІЇ)

1.1. Економічне та соціальне значення виробництва продукції (значення, розвиток та розміщення виробництва продукції в Україні та країнах ЄС, досвід передових підприємств, тощо)

1.2. Виробничий процес та його основні елементи (сутність, завдання, функції, складові виробничої системи та аспекти її виробничо-господарської діяльності, закономірності, основні принципи організації виробничих процесів тощо)

1.3. Методика дослідження (методи, способи, прийоми дослідження, методика розрахунку системи показників, що характеризують рівень розвитку виробництва та їх аналіз, тощо)

РОЗДІЛ 2 СУЧАСНИЙ РІВЕНЬ РОЗВИТКУ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ В _____ РАЙОНІ

2.1. Соціально-економічна характеристика _____ району

Коротка характеристика природно-географічного та ресурсно-сировинного потенціалів району.

Таблиця 2.1 Основні соціально-економічні показники _____ району

Показники	201_ рік	201_ рік	201_ рік	201_ р. у % до 201_ р.
Загальна територія, тис. га				
Площа сільськогосподарських угідь усіх категорій господарств (на кінець року), тис. га				
Чисельність постійного населення (на кінець року), тис. осіб				
Середньооблікова кількість штатних працівників, осіб				
Природний приріст населення, тис. осіб				
Середньомісячна номінальна заробітна плата штатних працівників, грн				
Вартість валової продукції сільського господарства в постійних цінах 2010 року, млн грн				
Капітальні інвестиції, млн грн				

Таблиця 2.2 Склад і структура земельних угідь _____ району

Види угідь	201_ рік		201_ рік		201_ рік		201_ р. у % до 201_р.
	га	%	га	%	га	%	
Землі сільськогосподарського призначення							
Ліси та лісо вкриті площі							
Забудовані землі							
Землі під водою							
Відкриті заболочені землі							
Інші землі							
Всього земель		100,0		100,0		100,0	

Таблиця 2.3 Кількість підприємств аграрної сфери за організаційно-правовими формами господарювання _____ району

Форми господарювання	Роки		
	201_	201_	201_
Господарські товариства			
Приватні підприємства			
Виробничі кооперативи			
Фермерські господарства			
Державні підприємства			
Підприємства інших форми господарювання			
Всього			

Таблиця 2.4 Основні показники діяльності сільгосп підприємств _____ району

Показники	201_ рік	201_ рік	201_ рік	201_ рік у% до	
				201_ р.	201_ р.
Площа сільгоспугідь, га у тому числі ріллі					
Кількість працівників, зайнятих у сільгоспвиробництві, осіб					
Вартість валової продукції в постійних цінах 2010 року, млн грн					
Рівень рентабельності виробництва сільгосппродукції, %					

Рисунок 2.1 – Питома вага _____ району у загальному обсязі валової продукції сільського господарства у сільгосп підприємствах _____ району, %

Вихідні дані для рисунка 2.1

Роки	2005 р.	2010р.	2013р.	2014р.	2015р.	2016р.
Арбузинський район						

2.2. Рівень розвитку виробництва продукції в аграрних підприємствах _____ району

Таблиця 2.5 Розмір та структура посівних площ сільгосп культур за групами в сільгосп підприємствах _____ району

Групи сільгосп культур	201_ рік		201_ рік		201_ рік	
	га	%	га	%	га	%
Зернові та зернобобові						
Технічні						
Картопля, овочі та баштанні						
продовольчі						
Кормові						
Всього		100,0		100,0		100,0

За допомогою статистичних методів (ряди динаміки) проаналізувати валовий збір зернових культур за досліджуваний період (щорічні та узагальнюючі показники динаміки, методи аналітичного вирівнювання).

Таблиця 2.6 Динаміка валового збору зернових культур аграрних підприємств _____ (району)

Роки	Валовий збір, тис. т						
2000							
2005							
2010							
2011							
2012							
2013							
2014							
2015							
2016							
2017							

Таблиця 2.7 Виробництво основних сільгоспкультур, т

Роки	Зернові і зернобобові культури		Соняшник	
	_____ район	підприємство	_____ район	підприємство
2010				
2011				
2012				
2013				
2014				
2015				
2016				
2017				

Рисунок

Рисунок 2.2 – Динаміка виробництва _____ культур в сільськогосподарських підприємствах Миколаївської області та _____ району за 201_ -201_ рр.

Таблиця 2.8 Динаміка врожайності зернових і зернобобових культур в аграрних підприємствах _____ району, ц з 1 га

Роки	Зернові і зернобобові – всього	У тому числі:					
		пшениця	жито	ячмінь	кукурудза на зерно	овес	просо
2011							
2012							
2013							
2014							
2015							
2016							
2017							

За допомогою статистичних методів (ряди динаміки) проаналізувати урожайність зернових культур за досліджуваний період (щорічні та узагальнюючі показники динаміки, методи аналітичного вирівнювання).

Таблиця 2.9 Динаміка врожайності соняшнику (картоплі, овочів, цукрового буряку) в аграрних підприємствах _____ району, ц з 1 га

Показники	201_ рік	201_ рік	201_ рік	201_ рік у % до	
				201_ р.	201_ р.
Площа посіву, га					
Валовий збір, т					
Урожайність, ц з 1 га					

2.3. Основні технологічні процеси виробництва _____ (вид продукції)
_____ (назва підприємства) _____ району

Коротка характеристика основних технологічних процесів виробництва продукції: послідовність, строки, способи, методи, засоби праці тощо.

Таблиця 2.10. Характеристика основних технологічних процесів виробництва зернових і зернобобових культур

Основні технологічні процеси	Комплекс робіт	Строки	Знаряддя праці	Виконавці
Основний обробіток ґрунту				
Внесення добрив				
Передпосівний обробіток ґрунту				
Сівба				
Догляд за посівами				
Збирання врожаю				

Рисунок

Рисунок 2.3 – Схема технологічних процесів виробництва зернових та зернобобових культур в _____ (підприємство, район)

Таблиця 2.11 Рівень розвитку виробництва зернових і зернобобових культур
в _____ (назва підприємства) _____ району

Показники	201_ рік	201_ рік	201_ рік	201_ рік у % до	
				201_ р.	201_ р.
Площа посіву, га					
Валовий збір, т					
Урожайність, ц з 1 га					
Кількість реалізованої продукції, т					
Рівень товарності, %					

За допомогою аналітичних методів проаналізувати валовий збір та урожайність зернових культур за досліджуваний період (індексний аналіз, метод ланцюгових підстановок, тощо).

Таблиця 2.12 Вихідні та розрахункові дані для індексного аналізу врожаю та врожайності зернових та зернобобових культур в
_____ (назва підприємства) _____ району

Назви культур	Посівна площа, га		Урожайність, ц з 1 га		Валовий збір, тис. т			
	Uм. позначення	П ₀	П ₁	у ₀	у ₁	у ₀ П ₀	у ₁ П ₁	у ₀ П ₁
Пшениця								
Жито								
Ячмінь								
...								
Всього		$\sum P_0 =$	$\sum P_1 =$	$\bar{y}_0 =$	$\bar{y}_1 =$	$\sum y_0 P_0 =$	$\sum y_1 P_1 =$	$\sum y_0 P_1 =$

Провести індексний аналіз врожаю та врожайності зернових та зернобобових культур.

1. Розрахувати індивідуальні індекси урожайності зернових і зернобобових культур: $i = \frac{y_1}{y_0}$

2. Встановити зміну валового збору в звітному періоді в порівнянні з базисним, в тому числі за рахунок факторів: урожайності, розміру і структури посівних площ. Для цього визначити індекси:

$$J_{в.з.} = \frac{\sum Y_1 P_1}{\sum Y_0 P_0}; \quad J_y = \frac{\sum Y_1 P_1}{\sum Y_0 P_1}; \quad J_P = \frac{\sum P_1}{\sum P_0}; \quad J_s = \frac{\sum Y_0 P_1}{\bar{y}_0 \sum P_1}$$

3. Визначити зміну середньої врожайності зернових і зернобобових культур, в тому числі за рахунок урожайності окремих культур (агротехніки) і структури посівних площ.

$$J_{y.зм.} = \frac{\Sigma Y_1 P_1}{\Sigma P_1} : \frac{\Sigma Y_0 P_0}{\Sigma P_0}; J_{y.пост.} = \frac{\Sigma Y_1 P_1}{\Sigma P_1} : \frac{\Sigma Y_0 P_1}{\Sigma P_1}; J_S = \frac{\Sigma Y_0 P_1}{\Sigma P_1} : \frac{\Sigma Y_0 P_0}{\Sigma P_0}$$

Розрахунки провести у відносних та абсолютних величинах. Показати взаємозв'язок індексів і приростів.

Таблиця 2.13 Розмір і структура витрат на виробництво 1 ц зернових і зернобобових культур в _____ (назва підприємства) _____ району

Елементи витрат	201_р.		201_р.	
	грн	%	грн	%
Прямі матеріальні витрати всього, в т.ч.:				
- насіння				
- мінеральні добрива				
- нафтопродукти				
- оплата послуг і робіт сторонніх організацій				
- решта матеріальних витрат				
Прямі витрати на оплату праці				
Інші прямі та загально виробничі витрати всього, в тому числі:				
- амортизація необоротних активів				
- відрахування на соціальні заходи				
- решта інших прямих та загально виробничих витрат				
Всього витрат		100,0		100,0

Проаналізувати впливу затрат коштів на гектар посіву, урожайності на зміну собівартості одиниці продукції.

Необхідні дані для розрахунків занести в таблицю 5.

Таблиця 2.14 Вихідні дані для індексного аналізу виробничої собівартості 1 ц продукції _____ (назва підприємства) _____ району

Показники	Ум. Позначення	201_ рік	201_ рік
Урожайність зернових культур, ц з 1 га	y		
Собівартість 1 ц зерна, грн	z		
Затрати на 1 га посіву зернових, грн	z y		

Загальна зміна собівартості одиниці продукції:

$$i = \frac{z_1}{z_0};$$

$$\Delta z = z_1 - z_0,$$

де z_0, z_1 – собівартість одиниці продукції в базисному і звітному роках.

Для визначення впливу факторів на зміну собівартості одиниці продукції необхідно визначити такі індекси:

1) індекс затрат на гектар посіву:

$$i_z = \frac{z_1 y_1}{y_1} : \frac{z_0 y_0}{y_1},$$

де y_0, y_1 – урожайність відповідно в базисному та звітному роках;

$z_0 y_0, z_1 y_1$ – затрати коштів на гектар в базисному та звітному періодах, грн.

Абсолютна зміна собівартості за рахунок затрат коштів на гектар:

$$\Delta z = z_1 - \frac{z_0 y_0}{y_1}$$

2) індекс, який характеризує зміну собівартості одиниці продукції за рахунок урожайності:

$$i_y = \frac{z_0 y_0}{y_1} : \frac{z_0 y_0}{y_0}$$

Абсолютна зміна собівартості за рахунок урожайності:

$$\Delta y = \frac{z_0 y_0}{y_1} - z_0$$

3) Взаємозв'язок індексів і приростів

$$i_z = i_z \cdot i_y;$$

$$\Delta z = \Delta z + \Delta y$$

Зробити висновки.

РОЗДІЛ 3

УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЦТВА ЗЕРНОПРОДУКЦІЇ В АГРАРНІЙ СФЕРІ

3.1. Резерви скорочення витрат виробництва _____ продукції

3.2. Удосконалення технології вирощування зернових і зернобобових культур

3.3. Покращення системи управління та організації виробництвом продукції

Додаток А

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ**

Кафедра економіки підприємств

КУРСОВА РОБОТА
З ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІКА ВИРОБНИЦТВА»
НА ТЕМУ:

Виконав (-ла):
здобувач вищої

освіти _____
(ПІБ здобувача)

групи _____

Перевірив (-ла):

(посада, ПІБ викладача)

Додаток Б
Зразок оформлення змісту курсової роботи

ЗМІСТ

АНОТАЦІЯ

ВСТУП.....5

РОЗДІЛ 1. Назва першого розділу.....8

1.1. Назва першого підрозділу першого розділу.....8

1.2. Назва другого підрозділу першого розділу.....12

1.3. Назва третього підрозділу першого розділу

РОЗДІЛ 2. Назва другого розділу

2.1. Назва першого підрозділу другого розділу

2.2. Назва другого підрозділу другого розділу

2.3. Назва третього підрозділу другого розділу

РОЗДІЛ 3. Назва третього розділу

3.1. Назва першого підрозділу третього розділу

3.2. Назва другого підрозділу третього розділу

3.3. Назва третього підрозділу третього розділу

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

Додаток В

Приклади оформлення бібліографічного опису у списку використаних джерел

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги: Один автор	1. Василій Великий. Гомілії / Василій Великий ; [пер. з давньогрец. Л. Звонська].– Львів : Свічадо, 2006. – 307 с. – (Джерела християнського Сходу. Золотий вік патристики IV–V ст. ; № 14). 2. Коренівський Д. Г. Дестабілізуючий ефект параметричного білого шуму в неперервних та дискретних динамічних системах / Коренівський Д. Г. – К. : Ін-т математики, 2006. – 111 с. – (Математика та її застосування) (Праці / Ін-т математики НАН України ; т. 59). 3. Матюх Н. Д. Що дорожче срібла-золота / Наталія Дмитрівна Матюх. – К. : Асамблея діл. кіл : Ін-т соц. іміджмейкінгу, 2006. – 311 с. – (Ювеліри України ; т. 1).
Два автори	1. Матяш І. Б. Діяльність надзвичайної дипломатичної місії УНР в Угорщині : історія, спогади, арх. док. / І. Матяш, Ю. Мушка. – К. : Києво-Могилян. акад., 2005. – 397, [1] с. – (Бібліотека наукового щорічника "Україна дипломатична" ; вип. 1). 2. Ромовська З. В. Сімейне законодавство України / З. В. Ромовська, Ю. В. Черняк. – К. : Прецедент, 2006. – 93 с. – (Юридична бібліотека. Бібліотека адвоката) (Матеріали до складання кваліфікаційних іспитів для отримання свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю ; вип. 11). 3. Суберляк О. В. Технологія переробки полімерних та композиційних матеріалів : підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / О. В. Суберляк, П. І. Баштанник. – Львів : Растр-7, 2007. – 375 с.
Три автори	1. Акофф Р. Л. Идеализированное проектирование: как предотвратить завтрашний кризис сегодня. Создание будущего организации / Акофф Р. Л., Магидсон Д., Эддисон Г. Д. ; пер. с англ. Ф. П. Тарасенко. – Днепропетровск : Баланс Бизнес Букс, 2007. – XLIII, 265 с.
Чотири автори	1. Методика нормування ресурсів для виробництва продукції рослинництва / [Вітвіцький В. В., Кисляченко М. Ф., Лобастов І. В., Нечипорук А. А.]. – К. : НДІ "Укراгропромпродуктивність", 2006. – 106 с. – (Бібліотека спеціаліста АПК. Економічні нормативи). 2. Механізація переробної галузі агропромислового комплексу : [підруч. для учнів проф.-техн. навч. закл.] / О. В. Гвоздєв, Ф. Ю. Ялпачик, Ю. П. Рогач, М. М. Сердюк. – К. : Вища освіта, 2006. – 478, [1] с. – (ПТО: Професійно-технічна освіта).
П'ять і більше авторів	1. Психология менеджмента / [Власов П. К., Липницький А. В., Луцихина И. М. и др.] ; под ред. Г. С. Никифорова. – [3-е изд.]. – Х. : Гуманитар. центр, 2007. – 510 с. 2. Формування здорового способу життя молоді : навч.-метод. посіб. для працівників соц. служб для сім'ї, дітей та молоді / [Т. В. Бондар, О. Г. Карпенко, Д. М. Дикова-Фаворська та ін.]. – К. : Укр. ін-т соц. дослідж., 2005. – 115 с. – (Серія "Формування здорового способу життя молоді" : у 14 кн., кн. 13).

Книги без автора	<ol style="list-style-type: none"> 1. Історія Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря / [авт. тексту В. Клос]. – К. : Грані-Т, 2007. – 119 с. – (Грані світу). 2. Воскресіння мертвих : українська барокова драма : антологія / [упорядкув., ст., пер. і прим. В. О. Шевчук]. – К. : Грамота, 2007. – 638, [1] с. 3. Тіло чи особистість? Жіноча тілесність у вибраній малій українській прозі та графіці кінця XIX– початку XX століття : [антологія / упоряд.: Л. Таран, О. Лагутенко]. – К. : Грані-Т, 2007. – 190, [1] с. 4. Проблеми типологічної та квантитативної лексикології : [зб.наук.праць / наук. ред. Каліущенко В. та ін.]. – Чернівці : Рута, 2007. – 310 с.
Багатотомний документ	<ol style="list-style-type: none"> 1. Історія Національної академії наук України, 1941–1945 / [упоряд.Л. М. Яременко та ін.].– К. : Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, 2007– .– (Джерела з історії науки в Україні).Ч. 2 : Додатки – 2007. – 573, [1] с. 2. Межгосударственные стандарты : каталог в 6 т. / [сост. Ковалева И. В., Рубцова Е. Ю. ; ред. Иванов В. Л.]. – Львов : НТЦ "Леонорм-Стандарт", 2005– .– (Серия "Нормативная база предприятия").Т. 1. – 2005. – 277 с. 3. Дарова А. Т. Неисповедимы пути Господни... : (Дочь врага народа) : трилогия / А. Дарова. – Одесса : Астропринт, 2006– .– (Сочинения : в 8 кн. / А. Дарова ; кн. 4). 4. Кучерявенко Н. П. Курс налогового права : Особенная часть : в 6 т. / Н. П. Кучерявенко. – Х. Право, 2002– .– Т. 4: Косвенные налоги. – 2007. – 534 с. 5. Реабілітовані історією. Житомирська область : [у 7 т.]. – Житомир : Полісся, 2006– .– (Науково-документальна серія книг "Реабілітовані історією" : у 27 т. / голов.редкол.: Тронько П. Т. (голова) [та ін.]). Кн. 1 / [обл. редкол.: Синявська І. М. (голова) та ін.]. – 2006. – 721, [2] с. 6. Бондаренко В. Г. Теорія ймовірностей і математична статистика. Ч.1 / В. Г. Бондаренко, І. Ю. Канівська, С. М. Парамонова. – К. : НТУУ "КПІ", 2006. – 125 с.
Матеріали конференцій, з'їздів	<ol style="list-style-type: none"> 1. Економіка, менеджмент, освіта в системі реформування агропромислового комплексу : матеріали Всеукр. конф. молодих учених-аграрників ["Молодь України і аграрна реформа"], (Харків, 11–13 жовт. 2000 р.) / М-во аграр. політики, Харк. держ. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. – Х. : Харк. держ. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва, 2000. – 167 с. 2. Кібернетика в сучасних економічних процесах : зб. текстів виступів на республік. міжвуз. наук.-практ. конф. / Держкомстат України, Ін-т статистики, обліку та аудиту. – К. : ІСОА, 2002. – 147 с. 3. Матеріали ІХ з'їзду Асоціації українських банків, 30 червня 2000 р. інформ. бюл. – К. : Асоц. укр. банків, 2000. – 117 с. – (Спецвип.: 10 років АУБ). 4. Оцінка й обґрунтування продовження ресурсу елементів конструкцій : праці конф., 6–9 черв. 2000 р., Київ. Т. 2 / відп. Ред. В. Т. Трошенко. – К. : НАН України, Ін-т пробл. міцності, 2000. – С. 559–956, XIII, [2] с. – (Ресурс 2000). 5. Проблеми обчислювальної механіки і міцності конструкцій : зб. наук.праць / наук. ред. В. І. Моссаковський. – Дніпропетровськ : Навч. кн., 1999. – 215 с. 6. Ризикологія в економіці та підприємстві : зб. наук. праць за матеріалами міжнар. наук.-практ. конф., 27-28 берез. 2001 р. / М-во освіти і науки України, Держ податк. адмін. України [та ін.]. – К. : КНЕУ : Акад. ДПС України, 2001. – 452 с.
Словники	<ol style="list-style-type: none"> 1. Географія : словник-довідник / [авт.-уклад. Ципін В. Л.].– Х. : Халімон, 2006. – 175, [1] с. 2. Тимошенко З. І. Болонський процес в дії : словник-довідник основ.термінів і понять з орг. навч. процесу у вищ. навч. закл. / З. І.

	<p>Тимошенко, О. І. Тимошенко. – К. : Європ. ун-т, 2007. – 57 с.</p> <p>3. Українсько-німецький тематичний словник [уклад.Н. Яцко та ін.].– К. : Карпенко, 2007. – 219 с.</p> <p>4. Європейський Союз : словник-довідник / [ред.-упоряд. М. Марченко]. – 2-ге вид., оновл.– К. : К.І.С., 2006. – 138 с.</p>
Атласи	<p>1. Україна : екол.-геогр. атлас : присвяч. всесвіт. дню науки в ім'я миру та розвитку згідно з рішенням 31 сесії ген. конф. ЮНЕСКО / [наук.редкол.: С. С. Куруленко та ін.] ; Рада по вивч. продукт. сил України НАН України [та ін.]. – / [наук. редкол.: С. С. Куруленко та ін.]. – К. : Варта, 2006. – 217, [1] с.</p> <p>2. Анатомія пам'яті : атлас схем і рисунків провідних шляхів і структур нервової системи, що беруть участь у процесах пам'яті : посіб. для студ. та лікарів / О. Л. Дроздов, Л. А. Дзяк, В. О. Козлов, В. Д. Маковецький. – 2-ге вид., розшир. та доповн. – Дніпропетровськ : Пороги, 2005. – 218 с.</p> <p>3. Куерда Х. Атлас ботаніки / Хосе Куерда ; [пер. з ісп. В. Й. Шовкун].– Х. : Ранок, 2005. – 96 с.</p>
Законодавчі та нормативні документи	<p>1. Кримінально-процесуальний кодекс України : за станом на 1 груд. 2005 р. / Верховна Рада України. – Офіц. вид. – К. : Парлам. вид-во, 2006. – 207 с. – (Бібліотека офіційних видань).</p> <p>2. Медична статистика статистика : зб. нормат. док. / упоряд. та голов. ред. В. М. Заболотько. – К. : МНІАЦ мед.статистики : Медінформ, 2006. – 459 с. – (Нормативні директивні правові документи).</p> <p>3. Експлуатація, порядок і терміни перевірки запобіжних пристроїв посудин, апаратів і трубопроводів теплових електростанцій : СОУ-Н ЕЕ 39.501:2007. – Офіц. вид. – К.: ГРІФРЕ: М-во палива та енергетики України, 2007. – VI, 74 с. – (Нормативний документ Мінпаливенерго України. Інструкція).</p>
Стандарти	<p>1. Графічні символи, що їх використовують на устаткуванні. Показчик та огляд (ISO 7000:2004, IDT) : ДСТУ ISO 7000:2004. – [Чинний від 2006-01-01]. – К. : Держспоживстандарт України 2006. – IV, 231 с. – (Національний стандарт України).</p> <p>2. Якість води. Словник термінів : ДСТУ ISO 6107-1:2004 – ДСТУ ISO 6107-9:2004. – [Чинний від 2005-04-01]. – К. : Держспоживстандарт України, 2006. – 181 с. – (Національні стандарти України).</p> <p>3. Вимоги щодо безпечності контрольно-вимірювального та лабораторного електричного устаткування. Частина 2-020. Додаткові вимоги до лабораторних центрифуг (EN 61010-2-020:1994, IDT) : ДСТУ EN 61010-2-020:2005. – [Чинний від 2007-01-01]. – К. : Держспоживстандарт України, 2007. – IV, 18 с. – (Національний стандарт України).</p>
Каталоги	<p>1. Межгосударственные стандарты : каталог : в 6 т. / [сост. Ковалева И. В., Павлюкова В. А. ; ред. Иванов В. Л.]. – Львов : НТЦ "Леонорм-стандарт, 2006– . – (Серия "Нормативная база предприятия"). Т. 5. – 2007. – 264 с. Т. 6. – 2007. – 277 с.</p> <p>2. Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області : каталог-довідник / [авт.-упоряд. М. Зобків та ін.].– Львів : Новий час, 2003. – 160 с.</p> <p>3. Університетська книга : осінь, 2003 : [каталог]. – [Суми :Унів. кн., 2003]. – 11 с.</p> <p>4. Горницкая И. П. Каталог растений для работ по фитодизайну / Горницкая И. П., Ткачук Л. П. – Донецк : Лебедь, 2005. – 228 с.</p>

<p>Частина книги, періодичного, продовжуваного видання</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Козіна Ж. Л. Теоретичні основи і результати практичного застосування системного аналізу в наукових дослідженнях в області спортивних ігор / Ж. Л. Козіна // Теорія та методика фізичного виховання. – 2007. – № 6. – С. 15–18, 35–38. 2. Гранчак Т. Інформаційно-аналітичні структури бібліотек в умовах демократичних перетворень / Тетяна Гранчак, Валерій Горовий // Бібліотечний вісник. – 2006. – № 6. – С. 14–17. 3. Валькман Ю. Р. Моделирование НЕ-факторов – основа интеллектуализации компьютерных технологий / Ю. Р. Валькман, В. С. Быков, А. Ю. Рыхальский // Системні дослідження та інформаційні технології. – 2007. – № 1. – С. 39–61. 4. Ма Шуїн Проблеми психологічної підготовки в системі фізкультурної освіти / Ма Шуїн // Теорія та методика фізичного виховання. – 2007. – № 5. – С. 12–14. 5. Регіональні особливості смертності населення України / Л. А. Чепелевська, Р. О. Моїсеєнко, Г. І. Баторшина [та ін.] // Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України. – 2007. – № 1. – С. 25–29. 6. Третьяк В. В. Возможности использования баз знаний для проектирования технологии взрывной штамповки / В. В. Третьяк, С. А. Стадник, Н. В. Калайтан // Современное состояние использования импульсных источников энергии в промышленности : междунар. науч.-техн. конф., 3-5 окт. 2007 г. : тезисы докл. – Х., 2007. – С. 33. 7. Чорний Д. Міське самоврядування: тягарі проблем, принади цивілізації / Д. М. Чорний // По лівий бік Дніпра: проблеми модернізації міст України : (кінець ХІХ–початок ХХ ст. / Д. М. Чорний. – Х., 2007. – Розд. 3. – С. 137–202.
<p>Електронні ресурси</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Богомольний Б. Р. Медицина екстремальних ситуацій [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студ. мед. вузів III–IV рівнів акредитації / Б. Р. Богомольний, В. В. Кононенко, П. М. Чуєв. – 80 Min / 700 MB. – Одеса : Одес.мед. ун-т, 2003. – (Бібліотека здобувач вищої освіти-медика) – 1 електрон. опт.диск (CD-ROM) ; 12 см. – Систем. вимоги: Pentium ; 32 Mb RAM ; Windows 95, 98, 2000, XP ; MS Word 97-2000.– Назва з контейнера. 2. Розподіл населення найбільш численних національностей за статтю та віком, шлюбним станом, мовними ознаками та рівнем освіти [Електронний ресурс] : за даними Всеукр. перепису населення 2001 р. / Держ. ком. статистики України ; ред. О. Г. Осауленко. – К. : CD-вид-во "Інфодиск", 2004. – 1 електрон. опт.диск (CD-ROM) : кольор. ; 12 см. – (Всеукр. перепис населення, 2001). – Систем.вимоги: Pentium-266 ; 32 Mb RAM ; CD-ROM Windows 98/2000/NT/XP. – Назва з титул.екрану. 3. Бібліотека і доступність інформації у сучасному світі: електронні ресурси в науці, культурі та освіті : (підсумки 10-ї Міжнар. конф. „Крим-2003”) [Електронний ресурс] / Л. Й. Костенко, А. О. Чекмарьов, А. Г. Бровкін, І. А. Павлуша // Бібліотечний вісник – 2003. – № 4.– С. 43. – Режим доступу до журн.: http://www.nbuv.gov.ua/articles/2003/03klinko.htm.

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЗАКОНОДАВЧО-НОРМАТИВНИХ АКТІВ

Нормативні та інструктивні матеріали:

1. Господарський кодекс України // Офіційний вісник України. – 2003. – № 11. – С. 303-458.
2. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної ради України 28 червня 1996 р. ; станом на 30.09.2016 р. – К. : Юніком, 2016. – 124 с.
3. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку : нормативна база. – Х. : Курсор, 2000. – 102 с.
4. Податковий кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 8 квітня 2011. – № 13-14. – С. 556.
5. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом : закон України // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2012. – № 32–33. – С. 413.
6. Про захист економічної конкуренції : закон України // Голос України. – 2001. – № 37.

Основна:

1. Аграрна економіка : підручник / [Д. К. Семенда, О. І. Здоровцов, П. С. Котик та ін.] ; за ред. Д. К. Семенди та О. І. Здоровцова. – Умань, 2005. – 318 с.
2. Андрійчук В. Г. Економіка аграрних підприємств : підручник. – 2-ге вид., доп. і переробл. / В. Г. Андрійчук. – К.: КНЕУ, 2004. – 624 с.
3. Березівський П. С. Системи технологій : навч. посібник / П. С. Березівський, Н. І. Михайлюк. – К. : Центр навч. л-ри, 2006. – 288с.
4. Березівський П. С. Організація виробництва в аграрних формуваннях : навчальний посібник / П. С. Березівський, Н. І. Михайлюк. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 560 с.

5. Васільков В. Г. Організація виробництва : навчальний посібник / В. Г. Васільков. – К. : КНЕУ, 2003. – 524 с.
6. Економіка виробничого підприємства : навч. посіб. / за ред. Й. М. Петровича. – 3-тє вид., випр. – К. : Знання, КОО, 2002.
7. Економіка підприємства : підручник / І. О. Чаюн, Г. М. Богославець, Л. Л. Стасюк та ін. ; за заг. ред. проф. Н. М. Ушакової. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2005. – 569 с.
8. Економіка сільського господарства : навч. посіб. / [В. К. Збарський, В. І. Мацибора, А. А. Чалий та ін.] ; за ред. В. К. Збарського і В. І. Мацибори. – К. : Каравела, 2009. – 264 с.
9. Ільчук М. М. Організація і планування сільськогосподарського виробництва : підручник для здобувач вищої освіти економічних спеціальностей вищих аграрних закладів освіти III-IV рівнів акредитації / М. М. Ільчук, Л. Я. Зрібняк. – К. : Знання, 2008. – 746 с.
10. Нестеренко В. Ю. Економіка виробництва : конспект лекції / В. Ю. Нестеренко, І. І. Токар. – Харків, 2012. – 154 с.
11. Примак Т.О. Економіка підприємства: навч. посіб. / Т. О. Примак. – 4-те видання, стер. - К. : Вікар, 2006. – 219 с.
12. Сідун В. А. Економіка підприємства : навч. посіб. / В. А. Сідун, Ю. В. Пономарьов. – 2-ге видання перероблене і доповнене. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 356 с.
13. Топіха І. Н. Економіка аграрних підприємств : курс лекцій / І. Н. Топіха. – Миколаїв : Видавничий відділ МДАУ, 2005. – 317 с.
14. Чорна М. В. Оцінка ефективності інноваційної діяльності підприємств : монографія / М. В. Чорна, С. В. Глухова. – Харків : ХДУХТ, 2012. – 210 с.
15. Шкільов О. В. Організація виробництва і підприємницької діяльності в сільськогосподарських підприємствах / О. В. Шкільов. – К. : Урожай, 2002.–336 с.

Додаткова:

1. Агропромисловий комплекс України: стан, тенденції та перспективи розвитку / за ред. П. Т. Саблука та ін. – 5-те перероб. вид. - К. : ІАЕ УААН, 2002. – 647 с.
2. Організаційно-економічні параметри ресурсощадних технологій виробництва продукції рослинництва і тваринництва / [П. С. Березівський, Б. В. Більський, Я. Я. Дудаш та ін.]. – Львів : Українські технології, 2000. – 218 с.
3. Василенко В. О. Стратегічне управління підприємством : навч. посібник / В. О. Василенко, Т. І. Ткаченко. - [2-е вид., виправл. і доп.]. – К. : ЦУЛ, 2004. – 400 с.
4. Городецька Л. О. Оцінка впливу інновацій на конкурентоспроможність підприємства / Л. О. Городецька // Економіка та держава. – 2010. – № 6. – С. 103-105.
5. Грозна В.В. Підвищення конкурентоспроможності економіки України як передумова співробітництва з ЄС / В. В. Грозна // Актуальні проблеми економіки. – 2006. - № 11 (29). – С. 130-134.
6. Гладій М. В. Використання виробничо-ресурсного потенціалу аграрного сектора економіки України (питання теорії, методології і практики) : монографія / М. В. Гладій. – Львів : ІРД НАН України, 1998. – 294 с.
7. Добровольська С. Р. Чинники формування галузевої структури виробництва в сільському господарстві / С. Р. Добровольська // Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій ім. С. З. Гжицького: економічні науки. – 2012. – Т. 14, № 4 (54). – С. 130-133.
8. Ісиченко І. В. Фактори конкурентоспроможності регіону / І. В. Ісиченко // Український географічний журнал. – 2010. – № 1. – С. 40-47.

9. Дієсперов В. С. Оцінка діяльності сільськогосподарських підприємств за статистичними формами звітності / В. С. Дієсперов // Економіка АПК. – 2009. – № 9. – С. 68-72.

10. Лебідь Є. М. Основні напрямки вдосконалення структури посівних площ і сівозмін степу України / Є. М. Лебідь // Аграрний вісник Причорномор'я : зб.наук. праць. – Одеса, 2005. – Вип. 29. – С. 108–113.

11. Лопатинський Ю. М. Фактори продуктивності сільськогосподарських підприємств / Ю. М. Лопатинський // Економіка АПК. – 2004. – № 11. – С. 93-102.

12. Рябчик І. В. Нові підходи до аналізу ефективності сільськогосподарських підприємств / І. В. Рябчик, В. В. Галушко // Економіка АПК. – 2004. – № 3. – С. 101-108.

13. Чаюн І. О. Планування виробничої програми та її ресурсне забезпечення / І. О. Чаюн, І. Ю. Бондар. – К. : КНТЕУ, 2011. – 126 с.

Інформаційні ресурси:

1. Головне управління статистики в Миколаївській області [Електронний ресурс]. – Офіційний сайт. – Режим доступу : <http://www.mk.ukrstat.gov.ua>.

2. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Офіційний сайт. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

3. Нормативні акти України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nau.kiev.ua>.

4. Закони України, нормативні акти (пошук документів):[Електронний ресурс] . – Режим доступу:<http://www.rada.gov.ua>.

Навчально-методичне видання

ЕКОНОМІКА ВИРОБНИЦТВА

Методичні рекомендації
для виконання курсової роботи
для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «магістр»
спеціальності 073 «Менеджмент»
денної та заочної форм навчання

Укладачі: **Котикова** Олена Іванівна
Горобченко Оксана Анатоліївна

Формат 60x84 1/16 Ум. друк. арк. 2,5.
Тираж 30 прим. Зам. №

Надруковано у видавничому відділі
Миколаївського національного аграрного університету
54029, м. Миколаїв, вул. Георгія Гонгадзе, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4490 від 20.02.2013 р.